

hry vstoupily síly, které vložily naděje v ambiciózní a energickou mladší dceru Václava II., Elišku Přemyslovnu. Spojence v říši tyto síly spatřovaly v lucemburském táboře. Jménem Elišky Přemyslovny zahájili s Lucemburky diplomatická jednání opati cisterciáckých klášterů ve Zbraslavi a v Sedleci. Pro svou iniciativu získali významné osobnosti z řad šlechty (Jindřich z Rožmberka, Jindřich z Lipé, Jan z Vartenberka aj.). Uvnitř země se vyostřovaly spory, do nichž poprvé zasáhli jako političtí činitelé i mluvčí pražského a kutnohorského patriciátu.

Portrétní bysty Elišky Přemyslovny a Jana Lucemburského od Petra Parlěře z triforia Katedrály sv. Víta na Pražském hradě. Po stranách jsou doplněny českým a lucemburským znakem.

Král Jan a Eliška Přemyslovna. Jan, hrabě Lucemburský, na sebe vzal obtížné břemeno, když přijal korunu českého krále. Byl na tento úkol příliš mladý. Bylo mu teprve 14 roků, když jej oženili s dcerou krále Václava II. Eliškou Přemyslovnou. Ta byla o 4 roky starší. Vztah obou manželů byl téměř od počátku problematický nejen kvůli věkovému rozdílu, ale především pro jejich odlišnou povahu, životní styl, na něž byli zvyklí, i pro rozdílný přístup k roli, která jim byla přisouzena. Král Jan byl vychován ve zjemnělém západoevropském prostředí, jemuž udával tón francouzský královský dvůr. Byl nadšeným obdivovatelem a také reprezentantem rytířské kultury a životního názoru, který s tím souvisel. Navíc žil až do své volby českým králem v přepychu, nezátížen jakýmkoli starostmi a povinnostmi. S touto skutečností příkře kontrastovalo prostředí, do něhož vstoupil. Byl cizincem v zemi s drsnými mravy, se šlechtou, která neměla patřičnou úctu ke královskému majestátu, s obyvatelstvem, jehož jazyk neznal. Královna Eliška byla naopak pevně zakotvena v domácích poměrech, mnozí ji pokládali za dědičku starobylé dynastie a ctili ji jako nositelku tradic české státnosti. Ona sama si byla vědoma tohoto postavení, vystupovala suverénně s vlastními politickými koncepcemi. Není divu, že se brzy vztah mezi oběma královskými manželi zkalil, prohlubovala se vzájemná nedůvěra, která přerostla až v otevřenou roztržku. Situaci komplikovala i trvalá rivalita Přemyslovny s Eliškou Rejčskou. V tom byla snad i příčina jejího nepřátelství vůči mocnému Jindřichu z Lipé. V roce 1316 se královským manželům narodil syn Václav (později známý pod jménem Karel IV.). To se však již mezi královskými manželi schylovalo k trvalé roztržce. Po Janově domažlické kapitulaci z roku 1318, s níž se nemohla Eliška smířit, uchýlila se s dětmi před královým hněvem na hrad Loket. Král ji podezříval, že proti němu připravuje spiknutí, násilně hrad v roce 1319 dobyl, královnu oddělil od jejího syna Václava a přikázal jí k pobytu hrad Mělník. V roce 1322 Eliška uprchla na čas do Bavor ke své dceři Markétě, žijící na dvoře dolnobavorského vévody. Ke sblížení obou manželů již nikdy nedošlo. Královna Eliška zemřela v roce 1330 na Mělníce.